

ÜSTAD ÂŞİK: ÂŞİK ŞEMŞİR

Kurban'ın (1850-1925) bitmiş zülü olmuştur. Anonim Âşık şiiri ve onun biçim

Âşık Şemşir, kendi zengin poetik mirasında âşık sanatının çeşitli poetik formlarından, özellikle de geleneksel âşık şiir formları olan koşma, geraylı, divanî, muhammes gibi poetik biçimlerden maharetle istifade ediyor, aynı zamanda kendi ana dilinin en ince nüanslarına bile temas ederek yüksek bir poetik başarıyla onlardan istifade edebiliyor. Bu bakımdan aşîğın 'Galmadı', 'Dindi', 'Kötü Yüzüm', 'Uyada', 'Galdı' vs. tecnis gibi karmaşık bir formda yazılmış şiirlerini göstermek mümkündür.

Âşık Şemşir, aynı zamanda geleneksel âşık formları olan ve son derece büyük yetenek ve ustalık isteyen cığalı muhammes, goşayaprağ, divanî vb. formlardan da büyük başarıyla yararlanmıştır. Bu tür şiirlerde geçmişin en tanınmış âşıkları, özellikle de Âşık Elesger'in olumlu etkisini açık bir şekilde görebiliriz.

Âşık Şemşir'in zengin ve kapsamlı yaratıcılığı bir daha onun âşık şiir formlarının kompozisyon prensiplerinden, iç vavılarına özel özelliklerinden büyük

yazdığı 'Darıhma' koşmasında bu eğilimi özellikle açık bir şekilde görmek mümkündür. Genellikle bu yıllardan sonra yazılmış şiirlerinin bir çoğunda iyimserlik motiflerinin oluşmasının şahidi oluyoruz. Ülkede baş gösteren esaslı sosyal-ekonomik ve tarihî değişiklikler bir süre âşığın dünya görüşünde derin izler bırakıyor ve aslında bütün bunlar âşığın kendi halkına, onun tükenmez potansiyel imkânlarına olan inam ve sevgisini bir daha artırmış oluyor. Âşık Şemşir, bu tür şiirlerde halkın eğitilmesini ve kendi idealarını gerçekleştirmesini arzu ediyordu. Âşığın Azerbaycan'ın halk şairleri Samed Vurgun'a, Süleyman Rüstem'e, ünlü Azerbaycan yazarı Süleyman Rahimov'a, aynı zamanda ünlü şarkıcı Zeynep Hanlarova'ya , astronot Y. Gagarin'e, atom bombasına, eğitime, ilme vs. ait yazdığı şiirlerde onun merakının genişliği, halkının manevî yaşamında yakından iştirak etmek arzusu bir daha kendini göstermektedir.

Âşık Şemşir, yaşamının ileriki dönemlerinde de doğma tabiatının benzersiz güzelliklerini, halkın zengin manevî âlemini, düşmanlarına karşı barışmaz olmasını, vatan sevgisini ifade etmekten doymuyordu. '*Vatanım*', '*Oğluyam*', '*Bu Şirin Diyar*', '*A Dağlar*', '*Dağlar*', '*Kür Senin*', '*Güzeldi*', '*Güzel Kızlar*', '*Sen*', '*Alman Faşistlerine*' vs. şiirlerinde yukarıda da gösterdiğimiz konu ve temaların yüksek sanatsal ifadesini gösterebiliriz.

Âşık Şemşir bu dönemde yazdığı şiirlerinde tüketici ahlak psikolojisini, avareliği, rüşveti, yolsuzluğu, eli eğriliği de mizah tarzında yazılmış bir çok şiirlerinde eleştirmekten geri kalmıyor. Mesela, '*Bekleyen İnan*', '*Soyasan Gerek*', '*Yahşıdır (iyidir)*', '*Namert Dostlara*' gibi şiirlerinde cimrilığe, rüşvete, tüketici psikolojiye, kolay ve zahmetsiz yaşama alışmışlara, dinî fanatizme ve bilgisizliğe gülüyor, onların olumsuz ahlakî davranış kaideleri olmasını satirik bir yolla eleştirir. Bununla birlikte o bu şiirlerinde klasik âşık şiirine has olan zengin ifade ve tasvir vasıtalarından da büyük üretkenlikle istifade edip, özellikle de onun kesin satirik diline has öğelerine olan ilgiyi daima dikkat önünde saklayabilir. Onun, '*Kaldı*'

güzel icracılarından olan Âşık Şemşir, aynı zamanda kendisi de üç destan meydana getirmiştir.⁵ Bu destanlarda biz hiç şüphesiz, dramaturg âşığın şiir yeteneği ve doğaçlama maharetini açıkça görebiliriz.

Âşık Şemşir, kendi uzun süreli yaşamı boyunca kendi yaratıcılık faaliyetini benzersiz âşık ezgileri, âşık melodileri ve türküleri veya çok sayılı poetik formlar ve destanlar, aynı zamanda spesifik âşık icracılık sanatı hesabına daima zenginleştirmeye çalışmıştır. Bununla bile gösterdiğimiz alanların her birinde Âşık Şemşir (bunu onun kendi yaratıcılığı ve yeteneğinin şahidi olanlar da kanıtlamaktadırlar) her zaman yenilikçi bir âşık gibi çıkış etmiş, bu sanatın, böylece de onun icracılık tenkitlerinin sınırlarının daima genişletilmesinde büyük katkılarda bulunmuştur. Yüksek sanatsal-estetik zevki, halk yaratıcılığı sahasındaki

